

foasi font reipfa fcholasticum gymnasia frequen-
tante. Nemo autem non videt, hæc funda-
menta ad iuramentum satis minime esse. Si
enim prefati amici iurare debent, fcholasticum
interfuisse lectionibus, necessum est ut vel
eundem viderint, vel testes fide dignos habeant
id affirmantes. Quod postea communiter docent
Auctores, ad hoc iuramentum sine culpa
prestandum, non oportere ut iurantes sin-
gulis diebus viderint fcholasticum fcolas ad-
euntem, verum est. Hæc enim cognitio haberi
haud potest. Satis igitur erit eos scire fcholasti-
cum communiter audivisse lectiones: quia id, &
non plus exigunt univerfitates. Quamquam ut
iuramentum debita cum religione proferatur,
etiam communem, non quotidianam in
fcholis presentiam iuramento firmare debent.
Evitanda tamen extrema sunt. Quando iura-
mentum fit ad mentem interrogantis, bona
fide committentibus veritate, iudicio, & iusti-
tia, cavendum a nimia anxietate, & super-
fitione est, ne dum unum extremum vitare
studet, in alterum incidat.

XIII. Quæst. X. An licitum fit persuade-
re alicui ut iuret veritatem quam ipse igno-
vat? Resp. Certum est apud omnes non licere:
quia qui iurat sine certa cognitione,
peccat mortaliter: ergo similiter peccat qui
illum ad iurandum hoc modo, nempe sine
certa cognitione, inducit. Ad cuius rei clari-
tatem proponi solet hic casus. Petrus mercator,
ut probet Paulum sibi debere centum aureos,
quæ revera debet, & alioquin fe
eos debere negat, inducit Antonium ad iurandum
veritatem illius debiti. Iurat Antonius,
se scire Paulum debere Petro centum aureos:
cum tamen fallum sit Antonium hæc
habere scientiam. Illius ergo iuramentum certe
pernitium est. Ad restitutionem tamen non
tenetur, eo quod debitum centum aureorum
verum supponitur. Et quamvis Petrus mercator
producat rationes quæ tibi fudeant verum
esse creditum, non propterea in iudicio
iurare potes te id scire, quin neque extra
iudicium; sed solum iurare potes te audivisse
a Petro, hæc pecunie summam illi a Paulo
debitam esse.

CAPUT X.

De iustitia, & iudicii defectu in iuramento asseritorio. Nonnulla quasi sine culpa resolvuntur.

I. TAM supra explicatum est quid fiat cum iustitia, tum iudicium necessaria ad quodcumque iuramentum. In presentia au-

tem id potissimum discutiendum suscipimus iuramentum licet defectus veritatis in iuramento asseritorio semper est peccatum mortale; ita etiam defectus iustitiæ, & iudicii in eodem iuramento mortale peccatum constituit. Arque, ut nonnullas difficultates circa hoc relolvamus, sequentia quæstia proponimus.

II. Quæst. I. An defectus iustitiæ in iuramento asseritorio sit peccatum mortale? Resp. Antequam directe respondeo, animadverto, dupliciter aliquem rem iniustam iurare posse. Primo, cum quis rem iniustam verum narrat ob iustam causam; puta, dum ob bonum finem iuramento confirmat peccatum vel a se, vel ab alio commissum. Hoc modo honeste, ac iuste rem iniustam, & iniustam ille iuratur. Secundo, cum rem iniustam ob iuramentum finem manifestat: v. g. si quis revelaret occultam delictum proximi, cuius fama ex tali revelatione graviter laderetur. Hoc modo ille rem iniustam iniusto modo iuratur, & iniuste rem iniustam modo iuratur, ad confirmandum uteretur tanquam instrumentum ad confirmandam manifestationem iniustam. In primo casu confirmaret veritatem iniquitatis commissæ, iusta causa urgente: in secundo confirmaret iniustam manifestationem delicti, sola malitia impellente.

III. Ad quæstum Salmant. tract. XVII. cap. 11. punct. 5. §. 1. n. 47. respondendo dicendo ex Suarez, Sanchez, Palao, Tamburino, & Leandro, defectum iustitiæ in iuramento asseritorio non esse mortale, sed veniale peccatum; nisi iuramentum assumatur ut instrumentum iniquitatis, in quo casu peccatum esset mortale. Exemplum asserunt. Tu manifestas crimen verum, sed occultum proximi tui, quo illius fama grave damnum perperitur. Deinde, ut detractionem tuam certiorum efficias, ipsam iuramento confirmas. Tunc profecto peccas mortaliter, non solum peccato detractionis, sed etiam peccato adversus iustitiam, iuramenti comitem. Si vero tuum peccatum proprium patefacis ob iactantiam, & deliberatam oblectationem, simulque iuramento confirmas te peccatum illud commississe; peccas quidem mortaliter peccato complacentiæ, at non peccas mortaliter adversus iustitiam necessariam iuramento, sed tantum venialiter. Sic dissentit Salmant. cum Auctoribus a se citatis. Mihi probabilior videtur sententia Soti Lib. VIII. de iust. & iur. art. 3. col. 2. De secundo autem, Toleti Lib. II. cap. XXI. n. 10. & 11. Ledesmae II. Tom. Sum. tract. XI. cap. 11. dub. 4. Aragon. 2. q. lxxxix. art. 10. nimirum

mirum defectum iustitiæ in iuramento asseritorio esse peccatum mortale, quando iurantis assertio est peccatum mortale; si vero assertio quæ iuramento firmatur, sit solum venialis, veniale quoque erit crimen iuramenti. Ratio videtur manifesta: quia gravissima iniuria Deo inferitur, dum illius auctoritas adhibetur ad confirmandam assertionem graviter iniustam. Et, ut adversariorum exemplo utamur, non video disparatam rationem cur dicant, non peccare mortaliter adversus iustitiam iuramentum eum qui iuramento confirmat complacentiam assertionem graviter iniustam illi qui infamiam proximi iuramento certiorum reddit. Quandoquidem, licet ex parte rei iurata licet crimen distamare proximum quam delictari propria iniquitate commissa; at tamen ex parte modi iurandi, ut dicitur, quoties Deus in testem gravis iniquitatis adducitur, gravis illi irrogatur iniuria. Neque alicuius momenti est adversariorum responso, nempe, deficiente iustitia, adhuc finem iuramenti subsistere, qui est confirmatio veritatis: quia consistente, non vocatur Deus in testem mendacii, sed iniquitatis. Siquidem concedimus & nos, finem precipuum iuramenti esse confirmationem veritatis, veritatem esse potissimum ex conditionibus ad licitum iuramentum necessariis: & idcirco dicimus omnes, defectum veritatis, etiam in re levissima, mortale peccatum inducere; defectum vero duarum aliarum conditionum in re levi esse dumtaxat peccatum veniale. At hinc inferri minime potest, defectum iustitiæ in materia gravi non esse peccatum mortale. Concludimus itaque, quod quoties iurans utitur divino testimonio ob malum finem, seu animo culpabili, & pravo ad roborandam manifestatio-

nem iniquam, five proprii, five alieni peccati mortalis, committat duplex peccatum, unum adversus illam virtutem cui opponitur res narrata, alterum adversus iustitiam iuramenti.

IV. Quæst. II. An defectus iudicii in iuramento asseritorio sit peccatum mortale? Resp. De iudicio ad iuramentum asseritorium requisito supra locuti sumus. Hæc iudicii conditio postulat rationabilem causam iurandi: quoties enim deest ratio, seu causa iurandi, iuramentum iudicio caret, ut dictum est. Sex quoque iurandi causas ex D. Thoma produximus cap. VIII. n. 4. Nunc addimus, tunc potissimum adesse necessitates, & causam iurandi, quando hæc duo concurrunt. Primum est, quod veritas alia via probari nequeat, nisi iuramento. Alterum est, quod probatio, nisi confirmatio illius veritatis sit necessaria, seu confirmatio illius veritatis sit publicam, aut in nempe quod cedat aut in publicam, aut in privatum utilitatem. Gradus precibus illius necessitatis prescribi nequit. Sex assignavit illius necessitatis casus D. Thomas a nobis supra relatos; præter quos alii etiam occurrere possunt. Necessitas autem ista, quando reapse adfit, vel non adfit, prudentis arbitrio relinquendum est. Regula generalis fit: abique aliqua morali utilitate nunquam adfit iurandi necessitas.

V. Ut autem proposito quæsto directe respondeamus, distinctionem premitimus oportet. Si res quæ iuranda est, sit manifeste vera, & iusta, seu licita, solumque sit defectus iudicii in expendenda necessitate iurandi, absolute loquendo non est nisi culpa venialis. Si vero defectus iudicii fit in iniquitate veritatis, tunc si negligentia levis est, culpa erit levis; si negligentia gravis, peccatum erit mortale. Responso patet ex dictis supra.

DISSERTATIO II.
DE IURAMENTO PROMISSORIO.

QUÆ hæcenus disputata sunt, iuramentum in communi, & potissimum asseritorium spectant. Illud nunc est reliquum ut de iuramento promissorio sermone instruamus illud liquidum suas peculiaries habet difficultates: quoniam ultra veritatem præteritis asseritoris, secum promissionem in futurum implendam deserit. In hæc autem disputatione primum omnium eas difficultates dispiciam quæ ad veritatem, iudicium, & iustitiam pertinent: deinde obligationis vim, quam iuramentum hoc inducit, exponam.

CAPUT I.

De veritate, & iudicio necessarii in iuramento promissorio. Quæstionæ non parvi momenti examinantur.

I. Hugo Grotius Lib. II. de iuram. belli, & pacis cap. xii. §. 21. negat licitum esse iuramentum promissorium, eo quod rei promissæ incertus sit eventus. Et contra hæc iuramenta adducit textum Evangelii: Nolite iurare omnino. Sed Grotius, Auctor alicuique inter heterodoxos gravis, errat, eique error rem iam refutant vel ipsi hæretici in notis. Quare, hoc misso errore, sententia Catholicorum explicanda est. Concors est igitur Doctorum sententia, omnes tres conditiones, nempe veritatem, iudicium, & iustitiam, necessarias esse in iuramento promissorio, non solum ac in assertorio. Præfatæ quippe conditiones iuramentum absolute acceptum comitari debent, & consequenter quodcumque particulare iuramentum. De iudicio, cuius est iurandi necessitatem examinare, nil occurrit dicendum præter ea quæ in præcedenti dissertatione dicta sunt. Nullum siquidem iuramentum fieri sine rationabili necessitate licite potest. Hæc necessitas modo maior, modo minor est, pro materia quæ iuratur, diversitate. Omnia itaque examine istius conditionis, quæ nullam novam asserit difficultatem, enucleandam inspicimus veritatem, quæ necessaria est in iuramento promissorio, & quæ peculiaribus difficultatibus est obnoxia.

II. Quæst. I. An defectus veritatis de presenti in iuramento promissorio semper sit peccatum mortale? Resp. Iam dictum est iuramentum promissorium duplici consistere veritate: altera de presenti, quæ in hoc consistit quod iurans habeat, dum iurat, sincerum animum implendi quod promittit; altera de futuro, quæ in futura executione rei promissæ consistit. Respondetur ergo ad quæsitum, defectum veritatis præsentis in iuramento promissorio esse semper peccatum mortale. Ita omnes. Ratio est evidens: quia iuramentum promissorium ratione veritatis præsentis convenit ac assertorio, ut supra indicatum est. Falsitatis autem attestatio in iuramento assertorio est semper peccatum mortale, etiam in re levisima: ergo etiam in promissorio. Utrobique enim Deus invocatur in testem falsitatis; quod gravissimam ipsius præsert iniuriam. Sive itaque parva res, sive licita, sive illicita promittatur, sine veritate de presenti, hæc est sine animo implendi talem pro-

missionem iuramento confirmatam, semper erit peccatum mortale.

III. Quæst. II. An defectus secunde veritatis gravis sit iudicandus; seu an qui rem promissam iuramento firmatam in materia gravis non implet, peccet mortaliter? R. Omnes affirmative respondent: quia violatio iuramenti in re gravi, graviter Deum contemnit; & si violatio voti in materia gravi est mortalis, potiori iure id dicendum de violatione iuramenti. Neque difficultas aliqua est de hoc inter Theologos.

IV. Quæst. III. An peccet mortaliter qui rem promissam iuramento firmatam in materia levi non implet? Resp. Disputant in utramque partem Theologi acri conatu. Primum quæ penes omnes certa sunt, præmittant; deinde quid mihi probabilius videtur, exponam. In primis itaque omnes fatentur, peccare mortaliter eum qui promissionem veralem iuramento confirmatam sine animo promittendi, quia sic est periurus, ut dictum est. Omnes pariter adfirmant, peccare mortaliter eum qui intentionem habet promittendi, sed animum implendi non habet, ob eandem rationem: quia in utroque casu mentitur, & peierat. Cum enim quis iuret se assumpturum alicuius obligationis onus, & ipsa defectu intentionis non assumit, mentitur; sicuti qui iurat se quiddam facturum, iurat se propositum habere faciendi. Proposium ergo si non habet, mentitur, & periurus est. Omnes pariter assentiuntur duplicem dari veritatem in iuramento promissorio; unam de presenti, quæ, ut diximus, sita est in animo promittendi, & implendi rem promissam; alteram de futuro, quæ in executione rei promissæ consistit. Denique omnes concedunt, defectum cuiuscumque veritatis in iuramento esse ex genere suo, & absolute peccatum mortale. In hoc autem vertitur rotius controversiæ status; num scilicet deat parvitas materiæ in secunda veritate iuramenti promissorii. Et triplex de hac re reperitur sententia. Prima, quæ negat; altera extrema, quæ affirmat; tertia media, quæ distinctione utitur. Si res promissa est integra, & tota materia iuramenti, aut voti, quamvis sit levis; v. g. si iurati, vel vovisti te pauperi daturum unum obolum; tunc omisso executionis est peccatum mortale. Si autem materia omnia est partialis; puta, si iurati te daturum decem solidos, & des dumtaxat octo; tunc omisso est tantum peccatum veniale. At communitè Auctores utriusque extreme sententiæ relictunt

ciunt hæc tertiam mediam, tamquam vitalem. Nam admissio quod defectus veritatis in materia tota sit mendacium, idem contingit in defectu partis materiæ. Adducere enim Deum in testem mendacii, quocumque modo contingat, semper est peccatum mortale. Relicta ergo hæc media opinio, sub examen inducitur, quemcumque ex duabus extremis sententiis probabilior sit.

V. Dico, eum qui rem promissam iuramento firmatam non implet, etiam si materia levis sit, periurum committere, & peccare mortaliter. Ut tamen clarius percipias sensum istius non sententiæ, advertas velim, nos in præsentia non loqui de illis iuramentis quibus matres iuratur pueris pomum spondent; aut rem levem, quam postea non exhibent; nec de iis quibus viri ingenui, hortante modestia, iurati negant se prægressuros, ut socios honore afficiant, & nihilominus quandoque prægrediuntur. De his, inquam, aut similibus iuramentis nobis nihil in sermo est. Immo cum Comitolio Lib. II. c. iv. fateor, nimis durum fore damnare noxamortalis similes matres, aut viros ingenuos: quoniam eiusmodi locutiones aut iuramenta vera non sunt ex defectu sufficientis deliberationis, aut veram excipiunt interpretationem, quam alibi dedimus. Abstinendum tamen ab eiusmodi iuramentis. Loquimur ergo de iuramento serio, & deliberato, quo homines aliquid iurati spondent. Hanc sententiam ideo ut probabilior emigimus, quia conceptis verbis eam docent, ut ego arbitror, D. Augustinus, D. Thomas, D. Raymundus, & gravissimus Theologi infra citandi. D. Augustinus episc. xii. alias lit. hæc habet: Expectationem autem eorum quibus iuratur, quisquis deperit, non potest non esse periurus. Clarus D. Tho. 2. 2. q. lxxxix. art. 7. in corp. Sicut autem iuramentum assertorium, quod est de præterito, vel de presenti, debet habere veritatem; ita etiam & iuramentum de his quæ sunt futura de nobis in futurum. Et ideo utrumque iuramentum habet quandam obligationem; diversimode tamen: quia in iuramento quod est de præterito, vel presenti, obligatio est non respectu rei quæ iam fuit, vel est, sed respectu ipsius iurantis, ut scilicet turet id quod iam verum est, vel fuit. Sed in iuramento quod præstat de his quæ sunt futura de nobis, obligatio cadit & contra super rem quam aliquis iuramento firmavit. Tenetur enim aliquis ut faciat esse verum id quod iuravit; alioquin deest VERITAS iuramento. Adeo comperta, adeo evidens est D. Thomæ

mens, ut nulla eludi tergiversatione valeat; quemadmodum iam iam clarius patebit. D. Raymundus Lib. I. Sum. tit. de iuram. & periurio pag. 92. col. 2. hæc habet: Si tunc quando iurabat, credebat se non posse solvere, vel credebat quod pollet, sed fate, quia non habebat causam credendi; tunc in utroque casu peiorat: quia in primo casu deest veritas in conscientia, in secundo iudicium. Si vero ab initio credebat se posse solvere, & probabiliter, non peiorat quantum ad hoc; sed postea si fecit posse suum in utroque casu, & non potuit persolvere in termino, non est periurus ex hac causa. Multo magis excusatur, si misit tempore debito, sed casus fuit amissa in via pecunia, ut colligitur ex cap. Querela ext. de iuramento, ex canone Si nulla causa. xxxiii. q. viii. & canone Sicut dist. 1. de consec. Si tamen elapso termino posset, & non persolveret, esset PERIURUS. Lapsus enim termini non sufficit obligationem iuramenti, ut colligitur ex cap. Cum dilecti est. de dolo, & contumacia. Hanc eandem sententiam docet Catechismus Tridentinus P. III. de 2. præcep. n. 23. ubi hoc proponit quæsitum: Qui non servat quod iuraverit, aut vovit se facturum, qualiter peccat. Respondet. Eiusdem vero peccati (nempe periuri, de quo numero præcedenti sermo est) reus censendus est qui se aliquid iurando facturum promittit, cum tamen aut promissum implere in animo non fuerit, aut si fuerit, quod promittit, reipso non præstat. Geronimus in expositione præceptorum Decalogi de iuramento, & periurio inquit: Decalogi ad iuramentum de futuris, persona factum periuratur tunc cum habet voluntatem firmam non implendi, vel quia non implet de facto. D. Antonius II. P. tit. x. cap. vii. de periur. §. 1. In iuramento promissorio si omittit implere quod promittit, propter legitimum impedimentum, excusatur a mortali, secundum Petrum de Tarantasia. Idem tenent in III. xxxix. dist. ego a contrario non excusatur, cum deest legitimum impedimentum. Lege integrum caput, ubi fule evincit, omne periurium esse peccatum mortale. Quare locus cavillandi non remanet, illum loqui in gravi, scens in parva materia. Ex his colligitur secundum Augustinum, Tho. Raymundum, Antonium, Catechismum Tridentinum, & Geronimum, reum esse periuri qui non implet id quod sui iuramento promittit. Periurium autem semper est peccatum mortale.

VI. Rationibus evincitur nostra sententia, Iu-

Iuramentum promissorium, prout distinguitur ab assertorio, habet pro materia veritatem futura executionis rei promissæ, & iurate. Ratione scilicet promissæ de presenti non distinguitur ab assertorio, ut fatentur adversarii, qui omnes concedunt, iuramentum promissorium duplicem habere veritatem, alteram de presenti, alteram de futuro. Hæc itaque prima propositio nulli est obnoxia tergiversationi. Sed, cum res iurata, & promissa non impletur, deest hæc veritas propria iuramenti promissorii. Ergo qui iurat, & non implet, periculum committit: ergo peccat mortaliter.

VII. Ratio adducta tota est D. Thomæ, qui conceptis verbis asserit in allata auctoritate, materiam iuramenti promissorii esse executionem futura rei promissæ, quemadmodum assertorium habet pro materia veritatem vel de præterito, vel de presenti. *Sicut autem iuramentum assertorium, quod est de præterito, vel de presenti, debet habere veritatem; ut etiam est iuramentum de his quæ sunt fienda a nobis in futurum.* Subdit vero Angelicus, deesse veritatem huius iuramento, quoties iurans non implet: suo tempore reitratam. *Tenetur enim aliquis ut faciat eorum esse id quod iuravit: aliqui DEEST VERITAS iuramento.* Si deest veritas iuramento, ergo iurans vocat Deum in testimonium salutaris, ergo peccat, ergo peccat mortaliter.

VIII. Confirmatur hæc omnia. Ideo defectus veritatis in iuramento assertorio in materia levissima est semper peccatum mortale, quia Deus adducitur in testimonium salutaris. Sed, quoties non impletur res promissa iurata per iuramentum promissorium, Deus adducitur in testimonium salutaris. Ergo peccatum est mortale. Nonne iuramentum promissorium est verum iuramentum? Ergo invocat Deum in confirmationem veritatis: non autem presentis, quia ex hac parte est assertorium: adducitur ergo in confirmationem veritatis futuræ; ergo, deficiente hac veritate, Deus vocatur in testimonium salutaris.

IX. Mirifica sunt responsa quæ ad hæc eventantes rationes adversarii exhibent. Respondet Cardenas (& est communis responsio) *dissert. xvii. art. 2. n. 24. his verbis: Licet in eo casu falsum sit quod iurans impleturus sit iuramentum (Deus enim scit non esse impleturus) at id non est falsum ex intentione iurantis, cum habeat intentionem implendi. Unde solum est falsum materialiter.* Eandem responsionem exhibet La-Croix. Vident quo

tandem recidunt istorum Theologorum acamina? *Falsum materialiter?* In iuramento assertorio dicimus, Petrum iurare falsum materialiter, quando, prævia debita diligentia, iurat falsum putans esse verum. At si sua culpa verum ignorat, iurat falsum formaliter, sicut putat esse verum. Qui reitratum non implet, sua culpa non implet. Idque ut certitia non impletur. Si enim ex vera impotentia non impletur, tunc esset falsum materialiter. Sed adversarii omnes loquuntur in hypothesi quod iurans possit, & deliberate nollet exequi quod promittit, & deliberate non dedit, aliique concedunt. Ergo, cum Cardenas, aliique concedunt, defectum istius executionis inducere falsitatem, falsitas formalis erit, non materialis: quoniam ex deliberata, & culpabili voluntate ipsius iurantis, potentes implere promissum, ortum ducit.

X. Confirmatur ultimo nostra sententia. Omnes ad unum adversarii concedunt, peccare mortaliter adversus iuramentum promissorium eum qui in materia gravi non implet quod sub iuramento promittit. Omnes pariter ad unam fatentur, rationem formalem cuiuscumque iuramenti desumi, non a gravitate, vel parvitate rei iuratae, sed ab invocatione divini testimonii; & ob hæc rationem communiter, præter Castropalaum, a iustique paucos, defendunt, ut supra vidimus, omnia iuramenta esse eundem speciei. Tandem omnes asserunt, iuramentum promissorium semper includere assertorium, quatenus debet habere animum præsentem iuranti, di, promittendi, & implendi promissum; distinguendo vero ab assertorio hoc quod Deum invocet in confirmationem veritatis futuræ. Hæc omnia certissima sunt penes adversarios. Ex quibus ego hæc colligo validam pro mea sententia probationem. In violatione promissionis iuramento firmate, & acceptate duplex committitur peccatum: alterum adversus iustitiam, alterum adversus iuramentum. In controversiam hæc propositionem adversarii non vocant. Sed peccatum quod est contra iuramentum, est contra veritatem: nec enim peccari potest adversus iuramentum, nisi peccando contra veritatem: quia ratio formalis iuramenti est confirmare veritatem, five presentem, five futuram, five præteritam. Ergo quod materia sit gravis, vel levis, non tollit quin defectus veritatis inducat semper peccatum mortale. Materia magnitudo constituit peccatum grave contra iustitiam, vel fidelitatem promissionis; & eiusdem materie parvitas inducit solum peccatum veniale contra

cau-

eandem promissionem. Sed hæc perperam obtruduntur ad augendam, vel minuendam malitiam iuramenti. Hoc enim suam speciem capit a veritate; & efficaciusque bonum, vel malum a veritate, vel falsitate. Porro quod hæc veritas, unica iuramenti materia, cadat super rem gravem, vel levem, nil omnino refert ad rationem formalem iuramenti. Quod ratiocinium cum admittant adversarii in iuramento assertorio, admittere quoque debent in iuramento promissorio, eo quod ambo sunt eiusdem speciei.

XI. Hinc inferri posse videtur, contrariam sententiam comprehendere sub hac propositione damnata: *Vocare Deum in testimonium mendacii levis, non est tanta irreverentia propter quam velis, aut possis damnare hominem.* Et sane, ut vidimus, adversarii ipsi hæc suam opinionem a fulmine damnationis subducere nesciunt, nisi contingens modo ad mendacium materialiter, ad falsitatem materiam, vel ad mendacium contra veritatem futuram. Sed falluntur. Nam hoc solum est discrimen assertorium inter & promissorium iuramentum, ut dictum est sæpius, quod illud præsentem, vel præteritam, hoc futuram veritatem spectat; vel, ut ait Angelicus, illud supra actum iurandi, istud supra rem que iuratur, cadit. Porro quod invocatio divini testimonii in confirmationem falsitatis præsentis, aut præteritæ sit peccatum mortale, secus autem in attestationem falsitatis futuræ, hoc est id quod nobis fere monstruosa videtur: potissimum quia tam falsitas præsentis, quam futura sunt eiusdem speciei, sicut & iuramentum assertorium, & promissorium. Hanc nostram sententiam sustinet præter Augustinum, Thomam, Raymondum, Catechismum Tridentinum, & Geronimum, Cæcilius in *Sum. verb. Perjurium cap. 111. c. 2. q. lxxxix. art. 7. Candidus disp. xxvi. art. 10. dub. 3. Fillius tract. xxv. cap. x. q. vii. Valentia 2. 2. q. vii. disp. vi. puncti. 3. con. 3. Toletus in Sum. Lib. IV. cap. xxii. Covarruvias Lib. I. Var. cap. 1. n. 2. Corduba in Sum. Hispan. q. clxxxviii. Phillarius de officio Sacerdot. Tom. I. P. II. Lib. III. cap. 111. Bassæus Tom. I. c. Tom. II. verb. iur. Sayrus Lib. I. cap. 1v. n. 18. Reginaldus Lib. I. n. 79. Medina in Sum. cap. xiv. s. 4. Lessius de iust. c. iur. Lib. II. cap. xiii. dub. 5. n. 1. Bonacina Tom. II. disp. 1v. q. 1. puncti. 14. num. 2. Natalis Alexander Lib. IV. art. 3. regul. 3. Genet tract. de 2. precept. Decal. cap. 11. q. 111. Henricus a S. Ignatio Tom. II. Lib. X. P. II. cap. 111. num. 14. Paulus Gabriel Antoine*

tract. de virt. theol. cap. 1v. quest. v. Wigand tract. x. exim. 4. n. 52.

XII. Obicitur 1. D. Thomas 2. 2. q. ex. art. 3. ad 5. hæc scribit: *Qui aliquid promittit, si habeat animum faciendi quod promittit, non mentitur: quia non loquitur contra in quod gerit in mente. Si vero non faciat quod promittit, tunc videbitur infideliter agere per hoc quod animum mutat.... unde et Apostolus non est mentitus, qui non iuravit Corinthum, quod se iturum esse promiserat.* Mirum est potuisse adversarios hæc obtrudere auctoritatem, ex quest. cx. ubi D. Thomas nec verbum habet de iuramento, de promittenti; cum ipse D. Thomas hæc eandem auctoritatem sibi opponat in quest. lxxxix. ubi de iuramento decem habet articulos. Porro art. 7. primo loco citatam auctoritatem sibi obicit his verbis. *Videtur quod iuramentum non habeat vim obligandi. Inducitur enim iuramentum ad confirmandum veritatem eius quod dicitur. Sed, quando aliquis dicit aliquid de futuro, verum dicit, etiamsi non eveniat quod dicit; sicut Paulus, quamvis non fuerit profectus Corinthum, sicut dixerat, non tamen est mentitus. Quid ad hoc argumentum respondet Doctor lætandus? In illius verba. *Ad primum ergo dicendum, quod aliud est de simplici verbo, aliud de iuramento, in quo divinum testimonium imploratur. Sufficit enim ad veritatem verbi quod aliquis dicit id quod proponit se facturum: quia hoc iam verum est in sua causa, sicut in proposito factio. Sed iuramentum adhiberi non debet, nisi in re de qua aliquis firmiter certus est. Et ideo, si iuramentum adhibeatur, propter reverentiam divini testimonii quod invocatur, obligatur homo ut faciat verum esse id quod iuravit, secundum suam possibilitatem, nisi in deteriori exitum vergat, ut dicitur esse. Quid dixit Angelicus? Dixit in corpore articuli, si res iurata non impletur, veritatem iuramento deesse: *aliqui deest veritas iuramento.* Responso adeo est manifesta, ut non egeat maiore explicatione.**

XIII. Obicitur 2. PP. Salmanticenses, qui de more referunt alioorum Auctorum rationes, Aliter, inquirunt, philosophandum est in veritate de presenti iuramenti live promissorii, five assertorii, ac in veritate de futuro. Etenim defectus illius veritatis est mendacium, quod nulla honestari ratione potest. At non servare rem promissam sub iuramento, animo implendi facto, non est mendacium, sed infidelitas, que admittit parvitatem materie. Ergo, quamvis non deus parvitas ma-

materia in defectu primæ veritatis, poterit tamen dari respectu secundæ, cuius defectus non est mendacium, sed infidelitas.

XIV. Iporum adverbiorum verbis proponere totum hoc unicum eorum argumentum, ut hinc magis patet contrarie argumenti imbecillitas. Respondetur autem, argumentum istud merum esse paralogismum, atque extrema pugnancia continere. Concedunt, executionem rei iuratæ esse veritatem futuram iuramenti promissorii, seu unicam veritatem, prout promissorium est: siquidem ratione veritatis presentis est assertorium. Deinde subdunt, huic veritati non opponi falsitatem, sed infidelitatem. Cur? Quia veritas iihac futura est. Et nos dicimus, hæc invicem pugnare: quia veritati cuique, sive presentis, sive future, vice præteritæ, opponitur falsitas. Quare, semel concesso quod excurio rei promissæ sit veritas iuramenti promissorii, perperam subditur, huic veritati non opponi falsitatem, sed infidelitatem. Ideo autem adverbiorum argumentatio laborat paralogismo, quia non distinguunt inter rem promissam, seu promissionem simplicem, & iuramentum promissionem. Veritas promissionis, ut peroptime declarat Angelicus Doctor, est in ipso proposito promittentis, non in executione futura rei promissæ. Qua de causa cum quis vero proposito promittit aliquid se daturum, non peccat contra veritatem, quæ revera supponitur in proposito, si non observat quod promissit, sed contra fidelitatem. At, quando hæc res promissa constituitur materia iuramenti, gerit vice veritatis firmate per iuramentum: & iuramentum promissorium unice, quatenus tale, edit super hanc veritatem futuram, ut inquit Angelicus, & concedunt adverbiorum. Ergo futile est dicere, quod defectus istius veritatis sit infidelitas, non falsitas. Respondemus itaque negando antecedens argumenti facti. Et dicimus, defectum veritatis futuræ in iuramento promissorio consistere perjurium; quemadmodum perjurium constituit defectus veritatis presentis, vel præteritæ in iuramento assertorio. Mirum, quod aliquis Casuista non explicaverit relationem propositionem damnatam, dicendo, quod vocare Deum in tellem mendacii levis adverbis veritatem presentem sit peccatum mortale perjurii, & levis si vocetur in tellem mendacii levis adverbis veritatem præteritam. Et profecto nunquam adverbiorum assignabunt verum discrimen, cur defectus veritatis præteritæ constituat mendacium for-

male; defectus vero veritatis futuræ constituat mendacium materiale, quando defectus istius veritatis promissæ ex sola culpa promittentis proficiatur.

XV. Obijciunt 3. Qui non implet votum in materia levi, non peccat mortaliter: ergo neque qui non implet iuramentum rei levis. Resp. Negatur consequentia: quia non est gravis iniuria, aut irreverentia in Deum non prædare rem levem promissam, quæ parum ad eius confert honorem. At invocare Deum in tellem falsitatis, etiam in rei levissima, est gravissima iniuria contra Deum: quia iurans falsum quocumque modo, quantum est ex se, efficit ut Deus testetur falsitatem. Veracitas autem Dei componi nequit cum falsitate cuiusque levissima rei. Ergo qui non exequitur rem promissam; iuramentum, negat veracitatem Dei, illamque conatu suo destruit. Falsa igitur est contraria opinio, quam defendunt Soto Lib. VIII. de iust. q. 1. art. 7. Suarez Tom. II. de Relig. Lib. III. cap. XVI. Sanchez Lib. III. Sum. cap. IV. n. 23. Tamburinus Lib. III. de iuram. cap. III. §. 3. n. 4. Petrus Ledelma Tom. II. tract. XII. cap. III. dub. 2. Leander tract. 1. disp. VII. quæ. XXXIII. Azorius Lib. XI. cap. V. Caltropalaus tract. XIV. disp. 1. punct. 6. n. 8. Trullench Lib. II. cap. 1. dub. 6. num. 6. Cardenas disp. XVII. cap. 11. art. 2. La-Croix Lib. III. part. 1. cap. 1. dub. 5. num. 305. Salmanticensis tract. XVII. cap. 11. punct. 5. §. 2. num. 53. alique apud ipsos, qui etiam pro se referunt Ioannem a S. Thoma 2. 2. q. LXXXVIII. disp. XXIX. art. 8. sed falso: ibi enim Auctor ite firmationem habet de voto, in quo parviter materia concedit; solumque vocat probabilium opinionem de iuramento, minime eam descendit. Relatis Auctoribus ad potest P. Sponer tract. cxi. de 2. precept. Decal. sect. 4. num. 237. ubi ait. In præxi omnino tutum est perjurium promissorium ex materia levitate excusari a mortali, & reddi veniale. Patres omnes perjurium divi deorsum, & Angelinus immanem bellum appellat: neque eorum distinxit inter perjurium promissorium, & assertorium. D. Thomas autem 2. 2. q. xcvi. art. 3. resolvit omne perjurium esse peccatum mortale. Quare nimis confidenter P. Sponer statuit omnino tutum esse perjurium promissorium censeri veniale ex levitate materie. Sed de his pluraquam latius.

XVI. Quæst. IV. An peccat mortaliter qui sub iuramento rem promitteret animo dubio implendi illam? Resp. Communiter omnes affirmative respondent. Sicut enim

qui rem dubiam iurat ut certam, perjurium assertorium committit; ita qui iuramento non promittit quam excuriam le fore vel dubitat, vel non credit, peccat mortaliter promissorio perjurio. Nemo igitur iuramento promissiones suas confirmet, nisi certus mortaliter sit de futura executione. Nec sufficienter probabiles coniectura, vel rationes; sed fundamenta graviora, & firma, quæ omnem prudentem dubitationem auferant, requiruntur: quocumque in oppositum quidam asserant. Vide quæ dicta sunt de iuramento assertorio.

XVII. Quæst. V. Quomodo sint interpretanda illa iuramenta quibus committitur homines iurans, se primos non ingressuros per ianuanam, non se iuratos &c. Resp. Interpretantur hoc modo, quod iurantes habeant animum firmum implendi quod asserunt, iuxta sensum quem similes expressiones produunt. Sensus autem communis est, quod iurans, quantum ad se attinet, quantum est ex parte sua, non lit prius altero ingredi, sedere &c. Quare, si nimia humanitate socii cogatur primus ingredi, non evadit falsum iuramentum: quia hæc conditio includitur in ipso iuramento.

CAPUT II.

De iustitia necessaria ad iuramentum promissorium.

I. Iustitia, quæ una est ex tribus conditionibus iuramenti in genere considerati, locum potissimum habet in iuramento promissorio. Hæc iustitia præscribit ut sub iuramento promittatur res licita, & honesta. Quare promissio rei illicitæ, & improbe sub iuramento est ex suo genere peccatum mortale. Communiter Doctores tradunt insipientiam esse materiam gravitatem quæ sub iuramento cadit ut inde colligatur gravitas peccati contra iuramentum. Quibusdam præsertis res tota explicabitur.

II. Quæst. I. An peccat mortaliter adverbis virtutum religionis qui iurat se fornicaturum, seu quodlibet aliquid grave delictum perpetraturum? Resp. Affirmative omnes respondent. Duplex ergo sic iurans committit peccatum, alterum fornicationis, cum animum revera habeat fornicandi; alterum adverbis iustitiam iuramenti. Si autem animus adimplendi quod iurat, desit, unicum gravissimum perjurium erit adverbis veritatem, & iustitiam iuramenti. Ratio evidens est: quia ad docere Deum in confirmationem iniquitatis est gravissimum iniuriam Deo irrogare.

III. Quæst. II. An qui iurat se commissurum aliquid peccatum veniale, peccet mortaliter? Resp. Communis sententia est negativa, quia non est gravis iniuria in Deum quod vocetur in confirmationem propositi committendi peccatum veniale illius auctoris. Idque patet ex eo quod vulgo venialium culpa adstringitur iurans ad omitterdam præfati iuramenti executionem. Sic communiter recentiores differunt.

IV. Relatum sententiam, si Auctorum in principio multitudinem, quos referunt, & sequuntur PP. Salmanticenses tract. XVII. cap. 11. punct. 5. num. 54. neque non asserere probabilem; si vero rationes expendo probabilium mihi videtur oppositum. Enimvero qui peccatum veniale se commissurum iurat, Deum ad suum propositum roborandum, confirmatione invocat. Idcirco siquidem promissio, fidei deliberatio aliqua divini testimonii auctoritate manitur, ut firmior, & immobilior evadat. Quid vero Deo iniuriolos, quid infidelis, quam illius infinita nominis maiestatem ab uti, & illius auctoritatem in præsidium devolvit iniquitatis? Confirmatur. Qui iurat sine animo iurandi, graviter peccat. Cur? quia aburitur iuramento. Sed peior abusus est, dum quis iuramento utitur ad confirmationem iniquitatis. Ergo &c. Accedit quod qui Deum invocat in tellem peccati venialis, cum adducit tanquam fidei iosem illius, & approbatur: telis enim allegatur ad testandum, ut approbet id quod suo testimonio confirmat. Quid vero scelestius quam Deum inducere ad approbandum iniquitatem, quantumvis minimam? Denique peccatum veniale est adsumere nomen Dei in vanum, nempe si iuras abique necessitate, te quidquam facturum licitum, & honestum. Cum vero iuras te peccaturum, solum venialiter peccabis? Si iuras sine animo committendi illud peccatum, peccas mortaliter secundum omnes; si vero iuras cum vero animo illud peccatum perpetrandi, venialiter dumtaxat delinques? Hæc sane nimium dura, ne absurda dicam, videntur. Iuramentum res est sacrosancta, cuius fides est confirmatio veritatis. Qui illud pro sua parte in vinculum iniquitatis convertit, sanctissimum Dei nomen profanatur, atque enormem irrogat divinæ veritati iniuriam.

V. P. Caltropalaus fateatur, hæc omnia sibi difficilia videri; non audeat tamen communi recedere sententia: ideo quædam a se excogitata responsa præbet tract. XIV. disp. 1. punct.

CAPUT III.

De materia iuramenti promissorii, quae obligationem inducit.

1. **Q**UAE hoc in capite dictum sumus, facilia sunt, & omnibus pervia: idcirco paucis rem omnem expediemus. Duae conditiones exigunt materiae quae subiciuntur iuramento. Prima, ut licita sit; secunda, ut sit possibilis, & honesta. II. Nominis materiae licitae non solum intelliguntur res spirituales, nempe actus pietatis, religionis, fidei, & similia, sed etiam humana negotia, commercia, foedera, & contractus, dummodo concurrant tres explicatae conditiones. Hinc damnatus fuit in Concilio Constantiensi error Wiclefii, negantis licitum esse iuramento confirmare humanos contractus, & civilia commercia. Sed de hoc satis dictum est *disseri prima*.

III. Quoniam materia iuramenti licita esse debet, excluduntur omnes res illicitae, turpes, & culpabiles. Ratio est manifestae: quia iuramentum non est vinculum iniquitatis, ut iura omnia clamant. Quare iuramentum de committendo peccato veniali nullo modo obligat. Et quavis in *sep.* Cum contingat de iuraturando statuat, omne iuramentum servandum esse, nisi verget in dispendium salutis aeternae; non inde tamen inferre licet, peccatum veniale iuramento firmatum committendum esse: siquidem & illud aliquo modo ianua vitae aeternae claudit: nisi enim vel in hoc, vel in futuro saeculo purgetur, nemo vitae aeternae premium assequitur. Nullum ergo iuramentum obligat ad servandum id quod sine peccato vel mortali, vel veniali impleri nequit. Quando autem materia iurata partim licita, partim illicita est: illicita omittenda, licita vero servanda.

IV. Non modo licita, sed possibilis, & bona sit oportet promissorii iuramenti materia, ut executioni obligationem inducat. Quare iuramentum, de rebus impossibilibus tractatum est, & inane. Peccat itaque qui factum alienum vel iuramento promittit, eo quod nemo cogere potest alterius voluntatem. Advertendum tamen, quod saepe homines factum alienum promittentes, proprium iurant: v. g. si iuras Petrum ducturum esse in sponsam Bertam, vel solummodo Paulo pecuniam, aliaque id genus: iuxta communem sensum non iurat alienum factum, sed proprium; nimirum te operam omnem daturum, ut Petrus matrimonium contrahat, ut debitum solvat. Hinc ICTI docent, iuramentum

talem inesse virtutem, ut, si eo quod sonat modo impleri nequit, valere eo quod potest modo debeat. Duplici autem modo alienum factum iurari potest. Primo *enuntiative*, ut cum iuras te credere agrosam suam pristinum recuperaturum esse sanitatem, celum crassina die futurum serenum. Secundo sub *promissione*, quo in casu tenetur operam, & diligentiam tuam ponere, ut id eveniat, vel fiat, quod promissum. In his iuramentis, si factis alienis committere Auctores docent, iuramentum teneri ad diligentiam, & operam praestandam, quando factum quod iuratur, capax est diligentiae; quando tamen non consistit in rebus, sed in actibus, ad diligentiam non tenetur: quoniam si constiterit iuramentum fuisse dumtaxat enuntiativum, ad nihil tenetur.

V. Dicitur autem, materiam iuramenti promissorii debere esse licitam, possibilem, & bonam. Haec ultima particula addita est, ut excludatur materia indifferens: quoniam iuramentum de re indifferenti nullam parit obligationem: tum quia Deus non obligat ad actus otiosos, & vanos, cuiusmodi sunt actus indifferentes; tum quia exercitium actus indifferents absque relatione in finem honestum, semper est peccatum veniale, ut verior docet sententia. Et quavis secundum alteram opinionem vitiosus non sit actus indifferens in individuo, attamen inutilis est: & hoc sufficit ne sit idonea iuramenti materia.

VI. Si tamen actus indifferens iuretur propter finem honestum, vel proximi utilitatem, iuramentum obligat: quia actus indifferens propter finem honestum factus, evadit actus virtutis. Iuramentum autem de quocumque virtutis actus obligationem inducit. Adde, quando iuramentum fit in proximi utilitatem, servandum esse, tametsi res quae iuratur, sit indifferens, & dummodo mala in se non sit. Ratio est, quia in hoc casu id quod primo intenditur, non est indifferens actus; sed utilitas, & commodum ipsius proximi. Quin observantia talis iuramenti evadit actus virtutis: est enim actus fidelitatis, & veritatis. Præterquamquod, facta promissione, & a proximo acceptata, iam iste acquiritur quoddam, vi cuius tenetur iurans implere promissum. Haec omnia competere sunt, & per se omnes communia. Idem dicendum de iuramento quod pertinet ad ipsum iurantem. V. g. iurasti te minime per hanc viam transiurum; quia talis transitus peccandi tibi obiculus est: licet transitus absolute sit actus indifferens, attamen tali circumstantia indutus est actus bonus.

VII. Illud quoque animadvertendum dignum est, nimirum materiam iuramenti Deo facti diversam esse a materia iuramenti quod fit in proximi favorem, Nam iuramentum Deo factum convenit cum voto; quia de causa illius materia non solum licita, & honesta esse debet, sed etiam talis quae maius bonum esse debet, sed etiam talis quae in gloriam Dei nequit. Aliter enim cadere in gloriam facti in gratiam proximi, qui non semper quod est maius bonum, sed saepe quod minus bonum est, magis placet. Idcirco iuramentum de minori bono factum in favorem proximi obligat.

VIII. Ab hac tamen doctrina excipitur promissio liberalis iuramento firmata contrahendi matrimonium: quia in hac promissione semper includitur haec conditio, nisi elegero meliorem statum, nempe religiosum, ut committere docent Doctores in *cap. Ex publico de conversis, c. 10. Nec oblat textus in cap. Commissum de sponsalibus*, ubi videtur statui, eum qui iuramento promissit se daturum in matrimonium matrimonium prius contracto. Nam atque potest eiusmodi iurans matrimonium contrahere cum proposito non consummandi, sed ingrediendi Religionem, ignorante sponsa tale propositum, ut advertit, & docet Suarez *Lib. II. de iuram. c. XLII. n. 8.* qui modus licitus est, licet in praxi vix consensuendus, quia non videtur sponsae consentaneus. Haec enim via potius est illudatur. Quod autem Pontifex in laudato capite dicat, tutius esse, religione iuramenti servata, prius contrahere, deinde ad Religionem migrare, eo perinet quod iurante in sponsa commodum, & honorem debebat talis contractus, licet momentaneus. Observandum vero, Pontificem dixisse tutius, non totum esse sic facere: quia, ut dixi, tunc forte melius erat talem modum servare. Ceterum, cum in promissione includatur conditio melioris status, sequitur quod iuramentum sortiri debeat naturam actus cui adiungitur. Conditio ergo inclusa in actu promissionis, in ipso quoque iuramento inclusa intelligitur. Quapropter sponsus iurans potest sine consensu sponsae, & absque matrimonii contractu Religionem ingredi. In praxi tamen ille modus servandus est, qui & honori sponsae congruat, & Religionis ingressum non impediat. Si ambo servari nequeant, susceptio status religiosi praferri debet; dummodo in Religionem amplectenda vigeat revera observantia regularis.

IX. Ultimo loco dubitari potest, an iuramentum quod fit de re illicita, relaxatione indiget. Sed Doctores communiter docent, nulla opus esse relaxatione. Ubi enim nullum est vinculum, nulla est necessaria relaxatio. At iuramentum, cum non sit vinculum iniquitatis, nullam parit obligationem, quoties est de re illicita. Nec obstat illud quod oppositum solet ex cap. *Venerabilis*, xxxvii. de elect. §. *Idem etiam*, ubi de quodam regei usurpatore contra iuramentum factum, refertur, illum debuisse Sedeni apostolicam consulere: quoniam dubium erat, num iuramentum illud fuisset nec de re illicita. Ad alteram oppositionem, quae fieri solet ex cap. *Dum quidem* xxi. de iurando §. *Illi vero*, ubi decernitur, absolvendos esse filios a iuramento non loquendi, vel succurrendi patri & matri, relictiis variis solutionibus quas refert Suarez *Lib. II. de iuramento* c. xv. n. 18. dicimus cum eodem, verbum *absolve* in illo textu significare declarationem solutionis, seu declarare iuramentum illud nullius fuisse obligationis, minime vero dissolvere vinculum obligatorum.

CAPUT IV.

Quenam sit iuramenti promissorii obligatio. Comparatur cum obligatione voti. Que intentio, seu animus requiritur in iuramento promissorio. Iurare sine animo iurandi semper est peccatum mortale.

ICravissima est iuramenti obligatio; quae, ut ait Angelicus, ab ipsa divina auctoritate ortum ducit. Interponitur liquidem a iurante divinum testimonium in confirmationem veritatis sive praesentis, sive praeteritae, sive futurae. Quare violatio promissionis iuramento firmatae est perjurium, quod est gravissimum peccatum.

II. In iuramentis Deo factis communiter contingit etiam votum. Quoties confirmas iuramento promissionem Deo factam, adest votum cum iuramento: quoque sunt obligationis vincula, quapropter duo peccata committeret qui illa violaret. Non tamen in re futura ad honorem Dei faciendi votum reperitur. Si enim nolles expresse promittere, sed solum proponeres aliquid te in honorem Dei facturum, & iuramento probolium tuum firmare, vinculo solius iuramenti teneris. Ex quibus habes, in promissionibus Deo factis, & iuramento firmatis, communiter reperiri votum, & iuramentum; non tamen necessario, & semper: quia, ut ex adducto exem-

plo constat, iuramentum sine voto reperiri potest. In omnibus autem promissionibus hominibus factis solum iuramentum sine voto adest.

III. Gravissimam esse obligationem iuramenti omnes asserunt. Pauca solum dicenda sunt de natura istius obligationis. In primis iuramentum promissorium obligat in parte privata legis, quam iurans sibi imponit, dum vinculo divini testimonii seipsum adstringit. Ex genere suo obligat sub mortali iusta omnes cum D. Thoma 2. 2. q. xcvi. n. art. 3. Haec obligatio religiosa est, pertinetque ad virtutem religionis. Duae tamen obligationes distinguendae sunt in iuramento promissorio: altera quae ex ipsa promissione valida, & acceptata oritur, quaeve ex iuris dispositione obligatio iustitiae est: altera propria ipsius iuramenti, & haec, ut diximus, ad religionem pertinet. Quare falsa est doctrina Christiani Wolfii Lutherani hominis inquisitis de iur. natur. Tom. III. cap. v. §. 903. *Iuramentum non novam producit obligationem aliquid praestandi ei cui iuratur.*

IV. Queri hic solet, maior ne sit iuramenti, an voti obligatio. Hoc quaesitum proponit ipse D. Thomas *loc. cit.* q. lxxxix. art. 8. respondetque, maiorem esse voti obligationem quam iuramenti: quia obligatio voti oritur ex fidelitate quam debemus Deo, ut scilicet ei promissionem solvamus; obligatio vero iuramenti nascitur ex reverentia Deo debita: maius autem est vinculum fidelitatis quam reverentiae. Et licet votum iuramento confirmetur, non tamen inferitur, maiorem esse iuramenti obligationem; sed solum rem mobilem per duas res immobiles magis firmari.

V. Suarez *Lib. II. de iuram. cap. III.* distinguit hanc comparisonem voti cum iuramento, atque, si comparatio voti fiat cum iuramento astrictorio, maiorem esse iuramenti quam voti obligationem: si vero voti comparatio fiat cum iuramento promissorio, tunc maiorem esse voti quam iuramenti obligationem. Neque huic doctrinae contrarium D. Thomam dicit, eo quod Angelicus loquatur solum de iuramento promissorio, secus de astrictorio. Ratio quam Suarez allegat, valida est: quia obligatio non attribuendi Deo falsum, maior est quam obligatio reddendi Deo vota; quia prior negativa est. *Non affirmes nomen Dei tui in vanum; posterior affirmativa. Reddes Domino vota tua.*

VI. Ego vero doctrinam D. Thomae sic interpretor. Si purae notiones utriusque obli-

gationis inspiciantur, absolute loquendo maior est obligatio voti quam iuramenti, ob rationem quam D. Thomas assignat, quia scilicet promissio voti Deum directe implicet, quia per iuramentum, ut tale, non fit promissio ipsi Deo, neque obligatio contrahitur, sed solum adducitur Deus ut testis promissionis, vel assertionis de aliquo actu futuro. Quare, si hi duo respectus perpendiculariter, sicut illos solum in laudato articulo D. Thomas considerat, proculdubio prior validior est quam secundus. Ceterum si obligatio iuramenti consideretur in ordine ad veritatem in iuramento sive astrictorio, sive promissorio necessarium, maior esse videtur obligatio iuramenti quam voti. Quod a posteriori sic probari potest. Nam qui iurat falsum, quantum est ex parte sui, facit Deum auctorem mendacii; quod quam enormis iniuria in Deum sit, ex se patet. Quia de causa in iuramento saltem astrictorio, iuxta omnes non datur parvitas; sed omne perjurium astrictorium est peccatum mortale. Idem ego probavi contingere in perjurio promissorio. Ergo obligatio iuramenti sive astrictorii, sive promissorii, per ordinem ad veritatem iuramento subiiciendam, maior est quam obligatio voti. Siquidem adeo certum non est, non posse in voto reperiri parvitatem materiam; quin plures concedant in voto reperiri, secus in iuramento. Neque dicas in iuramento promissorio hos duos respectus distingui non posse: quoniam, licet in praxi replea iuramentum promissorium eo tendat ut obliget iurantem ad executionem rei promissae, quae executio est veritas iuramenti promissorii: nil tamen impedit quominus considerari possit promissio iuramenti promissorii absolute, comparata cum promissione voti, immo replea Angelicus has duas promissiones per ordinem ad Deum considerat: & quia promissio voti magis directe Deum spectat; ideoque in ratione promissionis fortior est promissio, seu obligatio iuramenti. *Videtur enim*, inquit Angelicus, *infirmis subiecti ad dominum esse maxima irreverentia.* Ceterum, si obligatio iuramenti consideretur per respectum ad veritatem inibiiciendam ipsi iuramento, ne falsum evadat, neve Deus in testem mendacii invocetur; maior, ut dixi, videtur iuramenti quam voti obligatio. Quod de iuramento astrictorio concedunt Suarez, Sanchez, Leander, & alii; licet negent de promissorio: nihil vero utriusque iuramenti eodem ratio videtur. Et quod

ad hanc quam explicui, opinionem defendendam me impellit, est Ecclesiae auctoritas, quae declaravit parvitatem materiam non dari in perjurio; quod de voto adhuc non faciendum promissio autem iuramenti non respicit Deum, quia per iuramentum, ut tale, non fit promissio ipsi Deo, neque obligatio contrahitur, sed solum adducitur Deus ut testis promissionis, vel assertionis de aliquo actu futuro. Quare, si hi duo respectus perpendiculariter, sicut illos solum in laudato articulo D. Thomas considerat, proculdubio prior validior est quam secundus. Ceterum si obligatio iuramenti consideretur in ordine ad veritatem in iuramento sive astrictorio, sive promissorio necessarium, maior esse videtur obligatio iuramenti quam voti. Quod a posteriori sic probari potest. Nam qui iurat falsum, quantum est ex parte sui, facit Deum auctorem mendacii; quod quam enormis iniuria in Deum sit, ex se patet. Quia de causa in iuramento saltem astrictorio, iuxta omnes non datur parvitas; sed omne perjurium astrictorium est peccatum mortale. Idem ego probavi contingere in perjurio promissorio. Ergo obligatio iuramenti sive astrictorii, sive promissorii, per ordinem ad veritatem iuramento subiiciendam, maior est quam obligatio voti. Siquidem adeo certum non est, non posse in voto reperiri parvitatem materiam; quin plures concedant in voto reperiri, secus in iuramento. Neque dicas in iuramento promissorio hos duos respectus distingui non posse: quoniam, licet in praxi replea iuramentum promissorium eo tendat ut obliget iurantem ad executionem rei promissae, quae executio est veritas iuramenti promissorii: nil tamen impedit quominus considerari possit promissio iuramenti promissorii absolute, comparata cum promissione voti, immo replea Angelicus has duas promissiones per ordinem ad Deum considerat: & quia promissio voti magis directe Deum spectat; ideoque in ratione promissionis fortior est promissio, seu obligatio iuramenti. *Videtur enim*, inquit Angelicus, *infirmis subiecti ad dominum esse maxima irreverentia.* Ceterum, si obligatio iuramenti consideretur per respectum ad veritatem inibiiciendam ipsi iuramento, ne falsum evadat, neve Deus in testem mendacii invocetur; maior, ut dixi, videtur iuramenti quam voti obligatio. Quod de iuramento astrictorio concedunt Suarez, Sanchez, Leander, & alii; licet negent de promissorio: nihil vero utriusque iuramenti eodem ratio videtur. Et quod

VII. Quae I. *Quenam intentio, seu animus requiritur ad hoc ut iuramentum promissorium obligationem inducat?* Resp. Iuramentum pendere ab intentione iurantis, adeo ut necessaria sit intentio, seu voluntas iurandi, ut iuramentum obligationem pariat, certum est apud omnes: quia actiones humanae quae pariunt obligationem, consentium requirunt voluntatis; qui consensus non datur ab eo qui positive noluit eum dare. Cum itaque iuramentum obligationem inducat dicendi verum de re praesenti, vel praeterita, aut exequendi rem futuram (quae est veritas iuramenti promissorii) requirit plenum consentium voluntatis, seu intentionem iurandi, solum voluntatis, seu intentionem iurandi expressa, vel implicita, actualis, vel virtualis, infra de consuetudine iurandi dicitur. Hoc ut certum communiter Auctores defendunt, quod si quis iuraverit cum expressa voluntate non iurandi, non esset proprie, & in rigore iuramentum; quemadmodum ut certum propugnatur omnes, iuramentum exterius prolatum sine intentione iurandi continere irreverentiam divini testimonii, Deoque iniuriam inferre.

VIII. Ut tamen rem hanc clarius percipias, distinguere debes animum iurandi, animum promittendi, animum exequendi promissum, & animum se obligandi. Omnes docent, ut iam vidimus, eum peccare mortaliter qui iurat sine animo promittendi, & implendi promissum. Probabilis quoque est, & mihi certum, eum peccare mortaliter qui iurat sine animo se se obligandi; quiquid in contrarium dicat Valentia. De eo qui iurat sine animo iurandi, inquirendum nunc est.

IX. Quae II. *An licitum sit iurare sine*

animi iurandi? Resp. Thomas Tamburinus Lib. III. cap. 111. §. 2. *num. 1.* hac scribit: *Certum est, iurare sine animo iurandi five res sit levis, five gravis, vel iurare verbis, equivo- cis, non esse licitum sine causa; licitum esse cum causa, iuxta ea que diximus cap. 11. §. 2.* Hec Tamburini assertio damnata est ab Innocentio XI. in propositione 25, que est eiuſmodi: *Cum causa licitum est iurare sine animo iurandi, five res sit levis, five gravis.* P. Viva in expositione illius propoſitionis n. 1. concedit, non esse exploratum sensum in quo Tamburinus suam docuerit propositionem: *quia, inquit, desiderat locus ad quem Tamburinus lectorem remittit. Verum ad hoc quod attinet, locus habetur in eodem folio. Siquidem Tamburinus ait, licitum esse iurare sine animo iurandi, vel iurare verbis equivoicis cum causa, iuxta ea que dixit cap. 11. §. 2. Quid autem dicit hoc loco? In illius verba: *Questio est, an liceat iuranti accipere verba in alio sensu ab illo quem ea proferunt. Iuro v. g. per Deum me hac nocte non dormivisse, intelligendo vestitum, ... Resp. licere. ... At ne est saltem veniale, sic per equivocationem iurare? Resp. Si aliqua subsit causa, ... nullum est peccatum. Si nulla sit causa, veniale erit.* Iste est locus quem reperiri negat P. Viva: & hoc in loco neque de Tyranno, neque de Confessario verbum habet Tamburinus. Hac obiter dicta sint, non tam ut Tamburinum evincam damnatam propositionem auctorem (hoc enim nihil neque ad me, neque ad institutum attinet) quam ut lectores admoneam ad ipsum P. Viva cante in expositione damnatarum propositionum legendum. Siquidem, ut probet Tamburinum non docuisse damnatam propositionem, ipse, in expresse damnatae labitur in sensum damnatae propositionis, saltem omnino, ut mea praeter opinio, ab eo non recedit. Hac sunt verba ipsius P. Viva. *Si enim solum contenderet Confessarium ne revelet sigillum sacramentale, posse, urgente Tyranno, cum iuramento negare peccatum penitentis, aut utendo verbis equivoicis, & sic iurando cum animo iurandi, aut loquendo materialiter, atque adeo proferendo verba iuratoria, non ut significativa, & idcirco sine animo iurandi, non est notandus ut auctor huius theſis proliferae, quippe que solum vult licitum esse ex causa aliqua, five levi, five gravi, loqui formaliter, & iurare absque animo iurandi.* Quod spectat factum Tamburini, patet quid ipse*

senſerit ex iis que diximus. Quod pertinet ad doctrinam Patris Viva, ea mihi immunitis non videtur omnino a sensu damnatae propositionis. Quis dicat, illicitum esse iurare sine animo iurandi formaliter, & sine gravi causa; licitum, vero iurare sine animo iurandi materialiter, & cum gravi causa? Hinc enim amplius suppeteret modus eludendi omnes propositiones damnatas. Iuramentum Confessarii ad tegendum sigillum alio profus modo Patres & antiqui Theologi explicant. De hoc fusius infra. Ex doctrina Patris Viva clare inferitur, illicitum esse iurare sine animo iurandi materialiter cum gravi causa; illicitum vero iurare sine animo iurandi formaliter ex quacunque causa, five levi, five gravi. Inquit namque, ideo esse damnatam propositionem, quia solum vult licitum esse ex causa aliqua, five levi, five gravi, loqui formaliter, & iurare absque animo iurandi. Ergo ex causa solum gravi, aut gravissima licitum erit iurare sine animo iurandi. Id legitime consequitur ex doctrina P. Viva. Eiuſmodi interpretationem repugnare doctrinae Ecclesiae nemo non videt, ut ego quidem sentio. His suis commentis P. Dominicus Viva non raro eludit, & ad nihilum redigit propositiones damnatas.

X. Ratio autem damnatae propositionis evidens est. Quia qui iurat sine animo iurandi, five verum iuret, five in re gravi, five in re levi, semper committit mendacium. Qui enim dicit, *Iuro, & reſpa animo interno non vult iurare, mentitur.* Mendacium vero nunquam est licitum. Accedit mendacium istud sacrilegum esse, eo quod divini nominis usurpatione utatur. Tandem iurare sine animo iurandi in magnum societatis humanae damnum vergit.

XI. Quaest. III. *An qui iurat falsum in materia gravi sine animo iurandi, peccat materialiter?* Resp. Adfirmative respondent omnes, quoniam externa invocato divini nominis, in confirmationem falsitatis, apud homines magnum parit scandalum, & divine veritatis gravissimam iniuriam irrogat. Quemadmodum enim qui thus idolo adoleret sine animo adolendi, reus foret idololatriae; & qui verba blasphemica sine animo blasphemandi proferret, peccaret mortaliter peccato blasphemiae exterioris: sic eadem, aut pari ratione graviter peccabit qui ad confirmandum falsum, divinum testimonium exterius invocabit sine animo illud invocandi.

XII. Quaest. IV. *An qui iurat falsum in materia levi sine animo iurandi, peccat mortaliter?*

inter? Resp. P. Viva loc. cit. n. 8. videtur defendere tanquam probabilem, opinionem docentem non esse peccatum mortale iurare falsum in materia levi sine animo iurandi; rationeque allegat pro hac opinione: Potissimum quam asserit, perit a paritate iuramenti promissorii, & voti, quorum transgressio in materia levi non est peccatum mortale, sed veniale. Idem igitur dicendum concludit de iuramento exteriori sine animo interno iurandi. Neque hanc rationem, quam fuisse explicat, resolvit, solum refert Verricelli, qui oppositum, lectori facultatem relinquit alterutram eligendi sententiam. Falsum esse principium cui Viva innititur, nos iam demonstravimus c. r. g. 111. quo etiam admissio non inferitur conclusio quam Viva deducit.

XIII. Propterea dico, certum esse quod iurare falsum sine animo iurandi, etiam in materia levi, sit peccatum mortale: tum quia gravitas profanationis divini nominis non tam desinitur a gravitate materiae, in cuius confirmationem invocatur, quam ab infinita dignitate, & maiestate divini testimonii, & increate veritatis; tum quia sicut in idololatriam, & blasphemiam parvas materiae non datur, ita neque in iuramento five promissorio, five assertorio. Accedit quod quaelibet maxime de iuramento assertorio loquitur, seu de iuramento absolute sumpto, immo, ut advertit Suarez Lib. III. cap. xvii. n. 1. sicut tantummodo locum habet in iuramento assertorio, quoniam fictio five intentionis, five verborum comititur solum dum iuramentum concipitur, & profertur. Patet autem, peritium absolute sumptum etiam in materia levi, esse peccatum mortale. Et quia sententia ista a nemine, quem viderim ego, in dubium revocatur, nisi a P. Viva, ideo a longiori probatione abſtineo.

XIV. Quaest. V. *An qui iurat verum sine animo iurandi, peccat mortaliter?* Resp. Caietanus 2. 2. p. lxxxix. art. 7. *dub. penult. Covarruvias l. par. §. 5. n. 3. Armilla ver. Per. Filgerna in expos. prop. damnat. sustinet partem adfirmantem, quia est illuſivo divini nominis; & deceptio contraria fini primario iuramenti.* Suarez Lib. III. cap. xvii. n. 6. nimis rigidam reputat hanc opinionem, si-mul tamen probabilem esse definit. Nihilominus contrariam ut probabiliorē defendit, cui accedunt Cardenas *differ. xvii. in propoſ. damnat. cap. 11. Castro. disp. 1. punct. 8. Bonaecina disp. xv. q. 1. punct. 7. Lethus Lib. II. de iust. & iur. cap. xlii. dub. 8. n. 42.*

Sanchez Lib. III. cap. vi. Viva in *propoſ. damnat. n. 7. La-Croix Lib. III. part. 1. dub. 13. n. 276.* qui omnes docent, iurare verum sine animo iurandi in materia levi esse tantum peccatum veniale, dummodo non fiat iuramentum in iudicio, in contractu, aut in simili circumſtantia, in qua proximus pati possit aliquod detrimentum. Ratio illorum Doctorum est, quia mendacium quod quis committit, dum verum iurat sine animo iurandi, neque Deo, neque homini est iniuriosum: non Deo, cum in confirmationem veritatis exterius invocetur; non homini, quia pro certo ponitur hoc iuramentum confirmandum non esse vel contractum, vel quidquam in quo homo perferre possit aliquod grave damnum; & licet proximus decipiatur, quia hoc iuramentum supponitur fieri in humano commercio, deceptio tamen non est gravis, quia gravedamnum non inferit. Haec sunt rationes illius sententiae.

XV. Advertendum est, plures ex citatis Actoribus recentitatem sententiam docuisse, in- tequam proposito damnaretur ab Innocentio XI. Qui vero post damnatam propositionem scripserunt, contendunt, idcirco illam damnatam fuisse, quia in ea asseritur licitum esse iurare sine animo iurandi, & ex quacunque causa, five levi, five gravi. Ceterum ipsi docent semper esse illicitum iurare sine animo iurandi, potissimum ex quacunque causa: ideo se servare dicunt sensum damnatae propositionis.

XVI. Prima sententia Caietani, Armilla, aliorumque vera est. Quin satis probabile est contrariam opinionem in propositione damnata contineri. Et revera si semel admittamus in nostra esse facultate denere verbis significationem formalem, seu quam verba praefertunt secundum omnium intelligentiam, & subsistentem materialiter, id est nihil significantem (perinde ac si diceremus *Bliri*, in-quit P. Viva) totum humanum commercium corrumpi necesse est. Verum de hoc in sequentibus. Nunc rationem prodius, cur nobis vera appareat sententia que sustinet, peccare mortaliter eum qui iurat verum sine animo iurandi. Et primo opus non est in memoria revocem, iuramentum tantae esse penes omnes gerentes dignitatis & venerationis, ut nonnisi urgente causa adhiberi debeat. Omnes docent, utrum iuramenti, etiam in confirmationem veritatis facti, & absque ulla deceptione, esse peccatum veniale deest iudicium, vocaturque a D. Thoma iuramentum incautum. Certe pariter est iu-

rantem sine animo iurandi committere mendacium: idque concedunt contrarie sententia patroni. Extra disputationem est iuramentum sine animo iurandi, duo peccata venialia, & in hoc genere, est linea gravior committere. Deinde certum est, præter hæc duo gravia peccata venialia, intervenire abulum iuramenti, quia mendacium ipsum sacro iuramenti velamine obducitur. Quamquam enim non invocetur divinum testimonium in confirmationem mendaci interni, sed illius veritatis, quam iurans confirmare intendit; atamen in ipso iuramenti abulum mendacium obtegitur, & sub iuramento mendacium obtegitur. Deum quis negare audebit, iuramentum sine animo iurandi, non illud deo divini testimonio, & iniuriam divine veritati inferre, dum sub illius invocationis patrocinio mendax animus occultatur? Ut autem sæpius dixi, gravitas malitiae in abulo iuramenti non sumitur a gravitate rei super quam iuramentum cadit; sed ab infinita dignitate illius nominis quod in testem adducitur. Verum quia quæstio illa tota fere speculatrix est, & nimium a praxi remota; ideo longius eam discutere nolo. Quæ enim occurrere causa potest ut quis verum iuret & simul animum non habeat iurandi? Id sane præstare nequit, nisi stipidus.

XVII. Quæst. VI. *An qui deliberate iurat sine animo iurandi, verum profert iuramentum?* Resp. Communiter Auctores docent, verum non adesse iuramentum ex defectu intentionis necessarie ad iuramentum; & nemo hoc in dubium revocat. Sed ad maiorem eorum quæ dicta sunt claritatem lubet proponam quæstionem brevissime discutere. Ut igitur quod ipse sentio, paucis exponam, dico, eum qui serio, & deliberate invocatur divinum testimonium in confirmationem veritatis, dicendo, *Per Deum ita est*, verum profert iuramentum, & vere iurare, quamquam animum habeat non iurandi. Ad hoc movetur, quia non pendunt ab hominis voluntate verborum significatus, & effectus. Ergo postea quod homo semel velit deliberate & serio Deum invocare in confirmationem veritatis, nequit amplius interno animo efficiere ut invocatio illa non sit iuramentum. Atque ut clarior rem omnem percipias, animadvertit oportet, in homine sic iurante duas reperiri intentiones invicem contrarias, & pugnantem. Prima intentio & deliberatio est, quia reipsum iurans invocatur Deum in testimonium, & externum iuramentum profert. Secunda, quæ non vult iurare. Hæc dux deli-

beratæ intentiones mutuo se collidunt, & una alteri prævalet. Quamvis vero? Revera prior, quia hæc efficacior est, effectivumque parit, nempe externam iurationem. Secunda intentio inefficax est, & velleitas quedam, non voluntas efficacior. Hinc manifeste consequitur, iuramentum illud externum esse verum iuramentum, eo quod a deliberata voluntate procedit.

XVIII. Oblicies. Iuramentum pendet ab intentione iurantis; at qui iurat sine animo iurandi, non habet intentionem iurandi: ergo reipsum verum non profert iuramentum, sed externum dumtaxat iuramentum iuramenti. Resp. Idcirco propositi hanc obiectionem, ut evidenti eluceat sententia nostra. Primam itaque propositionem concedimus, secundam negamus, seu claritatis gratia distinguimus: qui iurat sine animo iurandi, non habet intentionem efficacem iurandi, nego; inefficacem, concedo. Ea intentio dicitur efficacior, quæ parit reipsum effectum. Prima intentio, quæ quis serio & deliberate invocatur divinum testimonium in confirmationem veritatis producitur enim huius effectum, nimirum externam divini testimonii invocationem. Secunda intentio, quæ iurans statuit se nolle iurare, languida est, & inefficax, a priori collata, & subacta. Quandoquidem in mutuo consensu iurandi, & non iurandi vitium prior intentione, vi cuius iuramentum prolaturum est, seu Deus in testem vocatus: & exterius iuramentum omnibus apparuit, & audientibus pro iuramento illud susceperunt, & denique ipse iurans videri voluit hominibus quos alloquebatur, verum iuramentum promississe. Secunda interea intentio vim non habet impediendi significationem quam producit illa verba, *Per Deum ita est*, eo modo quo secunda intentio, quæ mercator nolle proferre merces in mare, non impedit intentionem primam quam reipsum eadem proicit. Sunt ergo due intentiones ambæ interne. Sed prima dici potest externa, quia effectum exterius producit, nempe invocationem divini testimonii; secunda dicitur mere interna, quia nihil ab extra parit. Vellet utique impedire ne illa invocatio externa esset verum iuramentum; at id præstare nequit; quia eo ipso quod prima intentio prævalet proferendi serio & deliberate illa verba, quæ verum iuramentum continent, non potest amplius voluntas iis verbis adire mere propriam significationem.

XIX. Quæst. VII. *An qui ex inconsideratione falsum iurat, sit reus perjurii, & peccat*

et mortaliter? Resp. Sæpius homines inopinatè iurant rem aliquam, quam non ad verum, utrum sit vera, vel falsa. Si ex lapsu lingue, idest advertentia, id accidat, fundamentum adest interpretandi hunc hominem non habuisse intentionem invocandi Deum in testem. Si autem quis advertat, & iuret, peccat mortaliter. Ita respondet D. Thomas 2. 2. quæst. xxviii, art. 3. ad 2. *Ille qui ex lapsu lingue falsum iurat, si quidem advertat se iurare, & falsum esse quod iurat, non excusatur a peccato mortali, sicut nec a Dei contemptu; si autem hoc non advertat, non videtur habere intentionem iurandi, & ideo a crimine perjurii excusatur.* Summo opere consideranda sunt illa Angelici verba *ex lapsu lingue*; id enim dicitur ex lapsu lingue profertur quod præter intentionem profertur. Quamobrem interpretatur Angelicus eum non habere intentionem iurandi qui ex lapsu lingue, idest præter intentionem, profert verba quæ iuramentum continent. Iuramentum ergo ab intentione pendet, quatenus homo debet scire, & advertere se profert verba quæ iuramentum essentur; & dum advertit, scit verba quæ profert, vim habere invocandi divinum testimonium; immo dum advertit eiusmodi verbis reipsum se invocare Deum in testem, & nihiloties ea verba deliberate profert, tunc iurat, etiam intentionem non habet, immo si intentionem etiam contrariam haberet non iurandi. Distinguenda insuper est hæc Angelici phrasia, *ex lapsu lingue*, a prævalet consuetudine, de qua infra. Qui enim iurare solet, habet utique iurandi contraxit, quamvis non advertat se iurare, dum iuramentum profert, non dicitur iurare ex lapsu lingue, sed ex pessimo habito. Illi postea dumtaxat dici iurare ex lapsu lingue qui nullo modo iurare solent, nisi necessitate cogente. Illi, inquam, quandoque ex lapsu lingue profertur possunt verba quæ iuramentum

continent, quin intentionem habeant iurandi, seu quin intentionem habeant proferendi illam divini testimonii invocationem.

XVI. Quæst. VIII. *An qui iurat sine animo se obligandi, reipsum obligetur?* Resp. *Sylvestri verb. ltr. 4. q. vii. Azorius 1. Part. Lib. XI. q. 11. Bonacina II. Tom. disp. iv. q. 1. punct. 6. n. 3. Sanchez Lib. III. Sum. cap. 5. n. 8. Castropalaus tract. xv. disp. 11. punct. 2. n. 6.* negantem defendunt opinionem, eo quod qui iurat sine animo se obligandi, revera non iurat: quia, cum obligatio pertineat ad essentiam iuramenti, vel sit quiddam iuramenti essentiam consequens, qui non vult hanc obligationem, neque vult ipsum iuramentum. Porro, si verum iuramentum non sit, nulla obligatio erit exequenda quod sub iuramento promissum fuerit.

XXI. Contrariam sententiam defendunt Calertanus 2. 2. q. lxxxix. art. 7. Sotus Lib. VIII. q. 1. art. 1. Becanus q. 14. Aragonius 2. 2. q. lxxxix. art. 7. Sayrus in *Clevo. Reg. Lib. III. cap. vi. n. 8. Valentia 2. 2. disp. vi. q. vii. punct. 4. Lessius de iust. Lib. II. cap. xlii. dub. 8. n. 78. Suarez Lib. II. cap. vii. et plures alii.* Hæc sententia probabilior, & mihi vera videtur. Ratio pervia est. Quia iuramentum, ut adversarii ipsi fatentur, includit obligationem velut quid ad essentiam ipsius iuramenti pertinet; vel ut quid eandem essentiam consequens. Ergo qui deliberate vult iuramentum, eadem voluntate etiam id velle debet quod necessario ipsum iuramentum consequitur. Præpostera argumentatio quæ adversarii utuntur, nulla est. Siquidem posterior intentio, quæ inefficax est, nequit priorem destruire. Quoniam prior intentio reipsum habet suum effectum, nempe iuramentum prolaturum. Ergo ex his duabus intentionibus prima prævalet, & secunda succumbit. Res ex se patet. Consule ea quæ dicta sunt quæst. vi.